

Tilannekuva Suomessa. Nuorten opinto- ja työelämävalmiudet. Mitä jo tiedämme?

Nuorten opinto- ja työelämävalmiuksien vahvistaminen osana lastensuojelun jälkihuoltoa ja kotoutumisen tukitoimia Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Tanja Hirschovits-Gerz & Niina Weckroth

10.5.2022 webinaari

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tuen tarpeet ja palvelujärjestelmä

- Koulu & opinnot & työelämä & siirtymät
 - Valmiudet opiskella ja tehdä työtä
 - Haasteita:
 - arjen epävakaas ja turvattomuus,
 - mielenterveyden haasteet, neuropsykiatriset haasteet, traumat,
- Stigmat ja rasismi Suomessa
- Kaksi erilaista nuorten ryhmää – samanlaiset ja erilaiset haasteet

Tuen tarpeet ja palvelujärjestelmä

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Tanja Hirschovits-Gerz ja Niina Weckroth 10.05.2022

10.5.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tietopohjan luominen itsenäistyvien nuorten tuen ja palveluiden tilasta

Valtakunnallinen tiedonkeruu

Lastensuojelulain mukainen jälkihuolto kunnissa

Tiedonkeruu elo-syyskuussa 2021 sähköisellä kyselyllä Manner-Suomessa

- Mitä: Miten lastensuojelun jälkihuolto toteutuu ja miten sitä voisi kehittää
- Kenelle: Lastensuojelun jälkihuollon johdolle kunnissa /järjestämisvastuussa oleville sote-yhtymille
- Vastaukset: 95 vastausta, kattoi 190 kuntaa eli 65 % Manner-Suomen kunnista
- Vastaajina sosiaalityön johtoa, palveluesihenkilöitä, johtavia sosiaalityöntekijöitä

Valtakunnallinen tiedonkeruu 2021

Kotoutumista edistävän lain mukaiset tukitoimet ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleille kunnissa

Miten kotoutumista edistävät tukitoimet toteutuvat ja miten niitä tulee kehittää

- Kotoutumislain mukaisten tukipalveluiden vastuutahoille Manner-Suomen kunnissa Ely-keskusten välittämänä.
- Tiedonkeruu kesä-syyskuussa 2021
- 24 vastausta, kattoi 53 kuntaa, sillä osa vastauksista koski useita kuntia.

Nuoret erityisessä tuen tarpeessa

50 % itsenäisesti
asuvia
2,5 % asunnottomia
50 % opiskeli
39 % NEET-nuoria,
peruskoulusta ei tietoa

83 % itsenäisesti asuvia,
2% asunnottomia
73 % opiskeli
8% NEET-nuoria,
peruskoulu monilla
kesken

- Yksinäisyyttä, turvattomuutta
- Traumaattisia kokemuksia
- Arjen, asumiseen ja talouden haasteita
- Koulunkäynnin ja opiskelun haasteita vahvaa tuen tarvetta

Ilman huoltajaa tulleilla lisäksi tuen tarvetta:

- oleskelulupa,
- kansalaisuus,
- perheen yhdistäminen

Valtaosa erityisen tuen tarpeessa

Osa jää palveluiden ulkopuolelle

NEET=koulutuksen, työelämän ja varusmiespalveluksen ulkopuolella

LSJH resurssit, organisoituminen ja palveluiden toteutuminen

- **78 %** toteutuu osana lastensuojelua

Resurssit riittämättömiä

- **Yli 30 %** koki omien lähityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden asiakastyön resurssit melko tai aivan riittämättömiksi.
- **Ostopalvelut** merkittävä osuus: järjestöt, yritykset

90 % oikeus palveluihin toteutuu melko tai erittäin hyvin
82 % arjen tuki toteutuu melko tai erittäin hyvin
99 %:lle nuorista nimetään oma työntekijä
74 %:n mukaan jalkautuva palvelu melko tai erittäin riittävää
Tarpeisiin vastattiin osittain

Kuvituskuva Julia Varala

KLTT resurssit, organisoituminen ja palveluiden toteutuminen

Tuen tarpeen selvittämisestä ja tuen järjestämisestä vastaa:

- 42 %:ssa kuntien maahanmuuttaja-palvelut
- 32 % aikuissosiaalityö
- 5 % lastensuojelun jälkihuolto

Työntekijäresurssit riittäviä

- 75% omat
- 95 % ostopalvelut

100 %:ssa tuen tarpeisiin vastattu melko tai erittäin hyvin
44 % arvioi kokonaisvaltaisen arjen tuen toteutuvan useimmiten
95 %:lle nimetään oma työntekijä
95 %:n mukaan jalkautuva palvelu toteutuu melko tai erittäin riittävästi
Osaavaa henkilökuntaa vaikea saada

KLTT+ LSJH ammattilaisten ja nuorten näkemyksiä resursseista, organisoitumisesta ja palveluista

Arjen tuki ja riittämätöntä
Palveluihin pääsyssä on
haasteita, tipahtaminen
uhkana

Oikeus ja yhdenvertaisuus
tukeen ja palveluihin ei
aina toteudu alueiden
välillä eikä nuorten välillä
ryhmien sisällä

- Yhteistyön ja käytäntöjen toimimattomuus / puutteet palveluissa / saatavuudessa,
- Siiloutuneet palvelut ja väliin putoaminen,
- LSJHn ja LKTT:n tuntemattomuus
- Resurssivaje
- Tuen ja palveluiden koordinaation haasteet

Liian vähän / ei toteudu

- Rinnalla kulkeva ja jalkautuva työ
- Digipalvelut

Yhdessä
aikuisuuteen –
Elämässä Eteenpäin
(YEE) –hanke
(12/2020-5/2023)

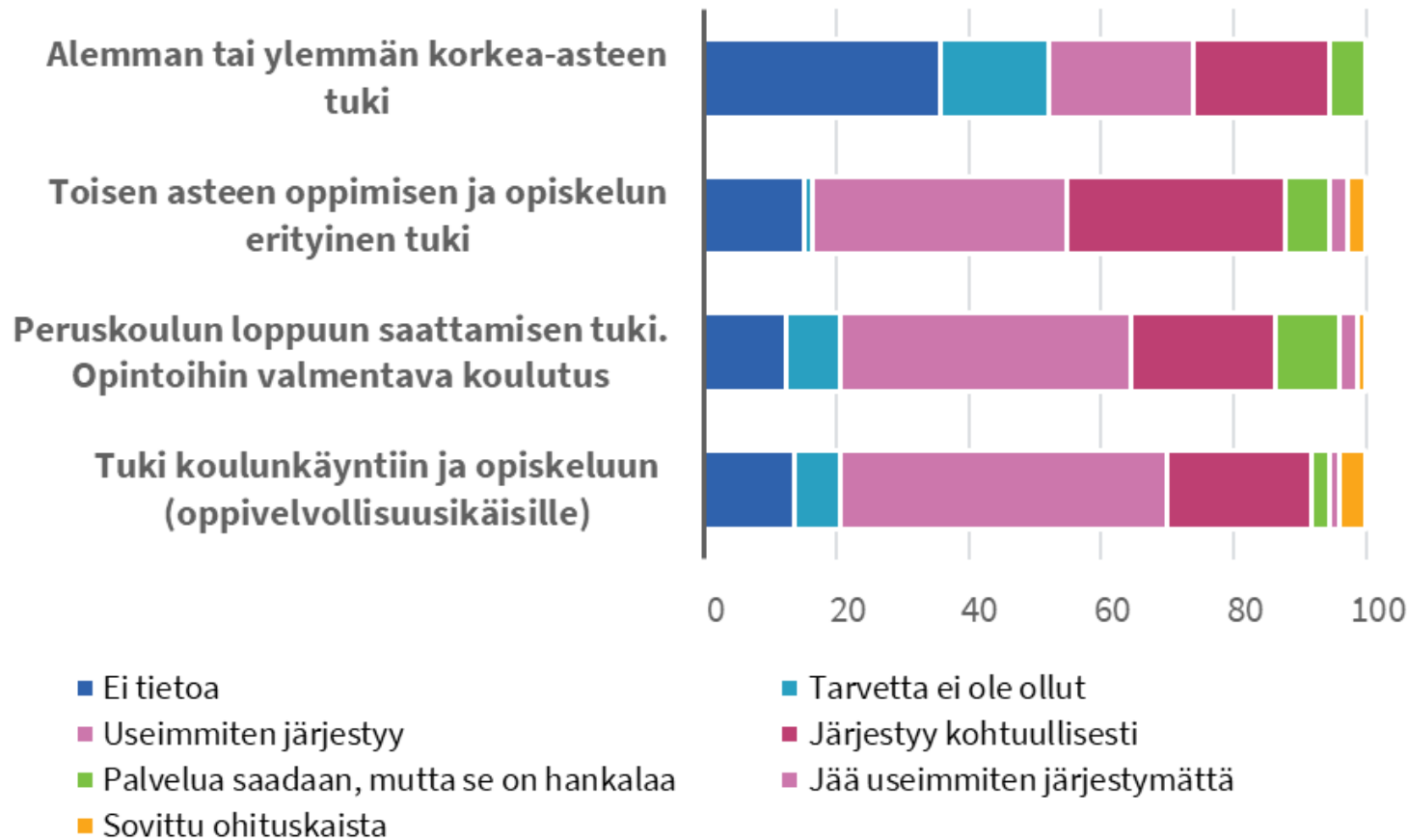
Lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon tila kunnissa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

YEE –
lähellä nuoria -
valtakunnallisesti vaikuttava

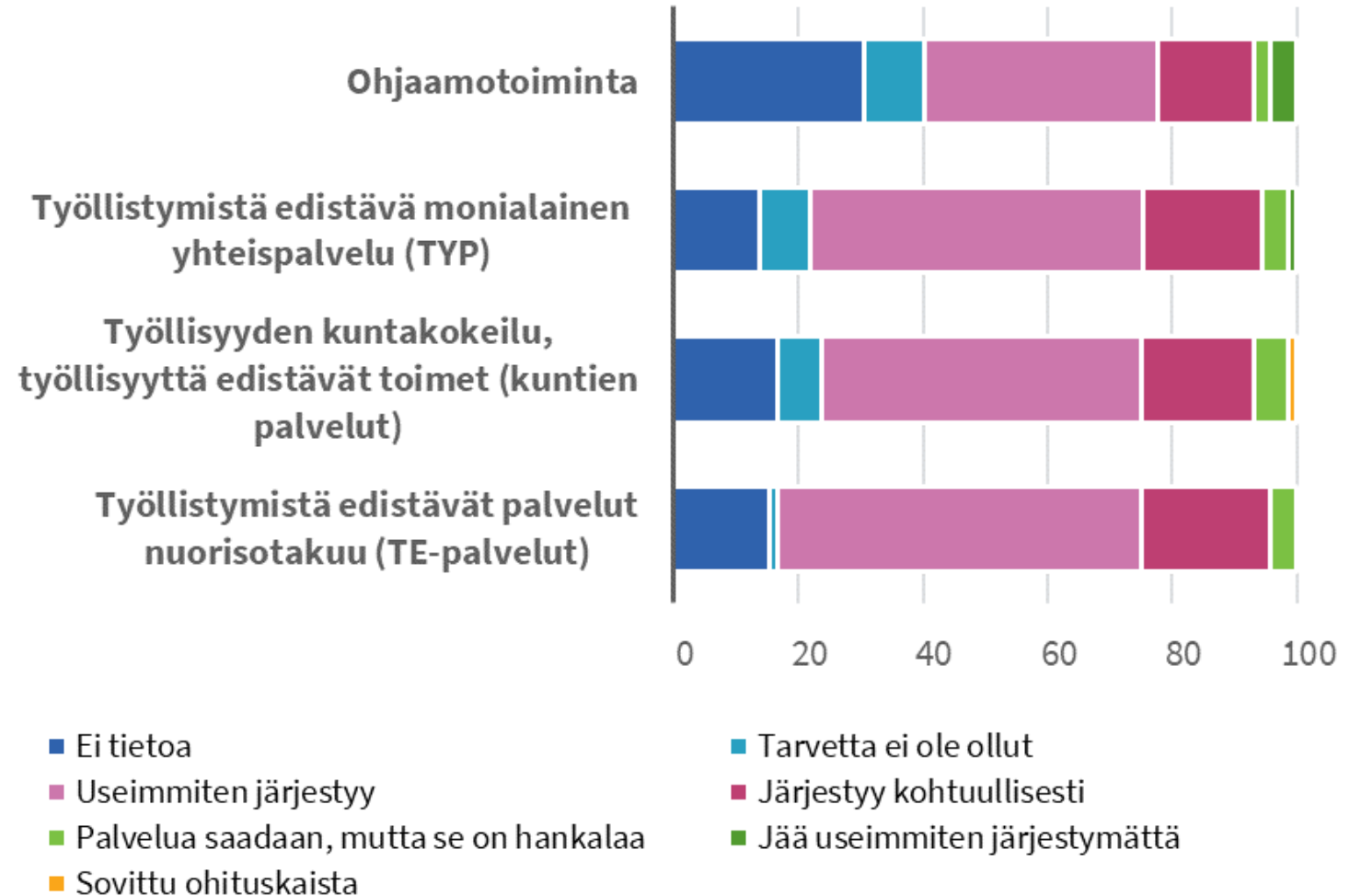
Lastensuojelun jälkihuolto: opintojen tuen saatavuus

Opintoja koskevan tuen saatavuus lastensuojelun jälkihuollossa oleville nuorille arvioitiin järjestyvän pääosin vähintään kohtuullisesti peruskoulun ja toisen asteen tutkintojen osalta (43–73 %). Korkea-asteen osalta tuki oli vähäisempää.

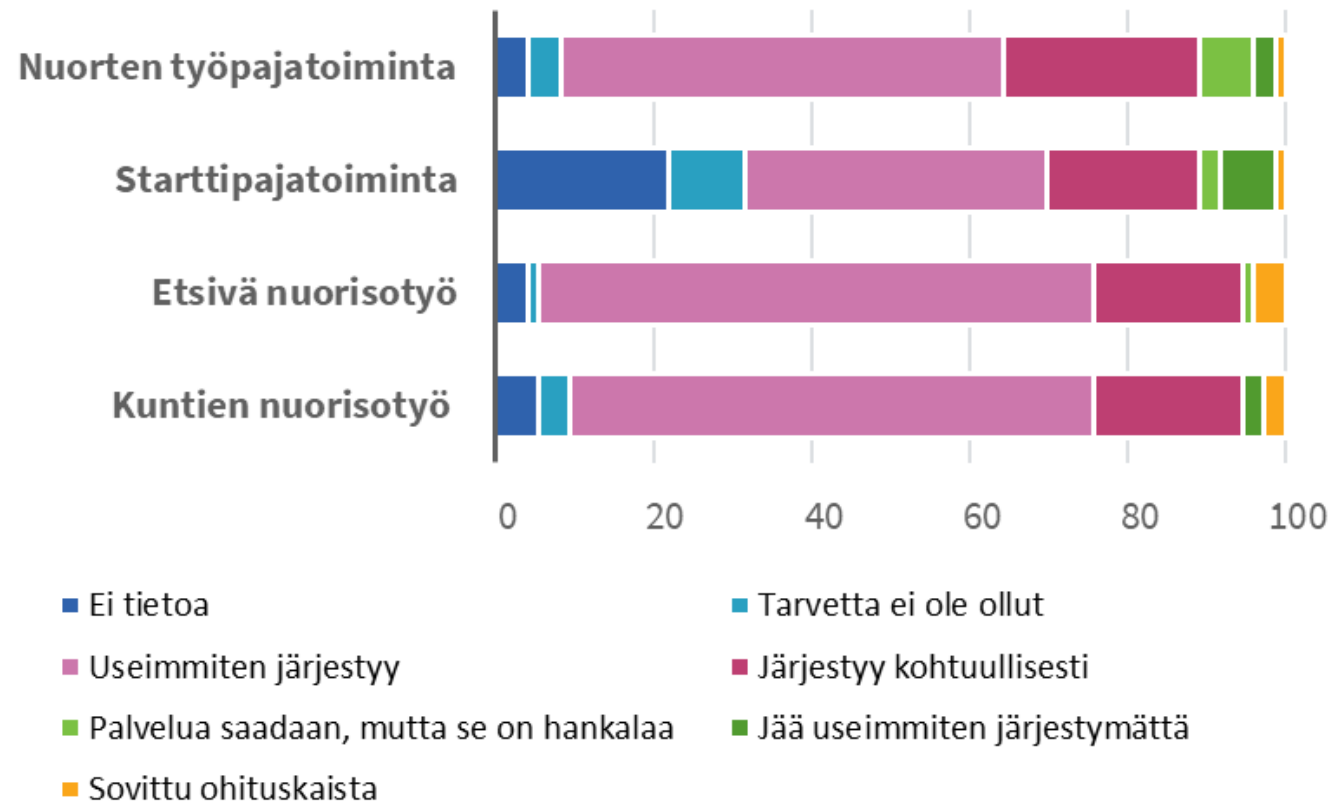
Lastensuojelun jälkihuolto: Työllisyyttä edistävä toiminta

- Vastaajista 70–80 % arvioi työllisyyttä edistävien palveluiden saatavuuden olevan vähintään kohtuullista.
- Noin 15 % vastaajista ei tiennyt työllisyyttä edistävien toimien saatavuudesta ja 30 % ei tiennyt Ohjaamotoiminnan saatavuudesta. Lisäksi 10 % arvioi, ettei Ohjaamon tarvetta ole ollut. 3–6 % mukaan tuen saaminen oli erityisen työlästä.

Lastensuojelun jälkihuolto: Nuorisotyö ja työpajatoiminta

- Etsivän nuorisotyön ja kuntien muun nuorisotyön tuen saatavuus oli kaikilla alueilla pääosin hyvää. Tukea arvioitiin saatavan useimmiten tai kohtuullisesti
- 80–90 % vastauksista. Starttipajatoiminnan vastaava saatavuus oli heikompaa (57 %) tai siitä ei ollut tietoa (22 %)

Korona ja lastensuojelu jälkihuollossa olevat nuoret

- Koronalla arvioitiin olevan merkittäviä vaikutuksia nuorten opiskeluun, työntekoon ja harrastuksiin, lisäksi palveluiden saatavuuteen, erityisesti mielenterveys- ja päihdepalveluihin, sosiaalisiin suhteisiin ja syrjäytymiseen.
- Myös tulevaisuudessa koronalla arvioitiin olevan pitkäaikaisia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin. Sosiaalisten suhteiden, työllisyyden, psyykkisen oireilun ja päihteiden käytön sekä palvelun tarpeen näkökulmista. Koronan arvioitiin vaikuttavan eriarvoistumiskehitykseen kielteisesti, samoin polarisaatioon ja segregatioon

Lisätietoa:

- [Ikkuna aikuistumiseen. Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista](#)
- [Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen.](#) Asiantuntija-arvio, kevät 2022. Laura Kestilä & Satu Kapiainen & Merita Mesiäislehto & Pekka Rissanen (toim.). YEE-hankkeen selvityksen tuloksia on esitetty luvussa Lapset, nuoret ja perheet (sivut 150-168).

Yhdessä
aikuisuuteen –
Elämässä Eteenpäin
(YEE) –hanke
(12/2020-5/2023)

Kotoutumista edistävän lain mukaiset
tukitoimet ilman huoltajaa alaikäisenä
maahan tulleille 18–25 –vuotiaille kunnissa

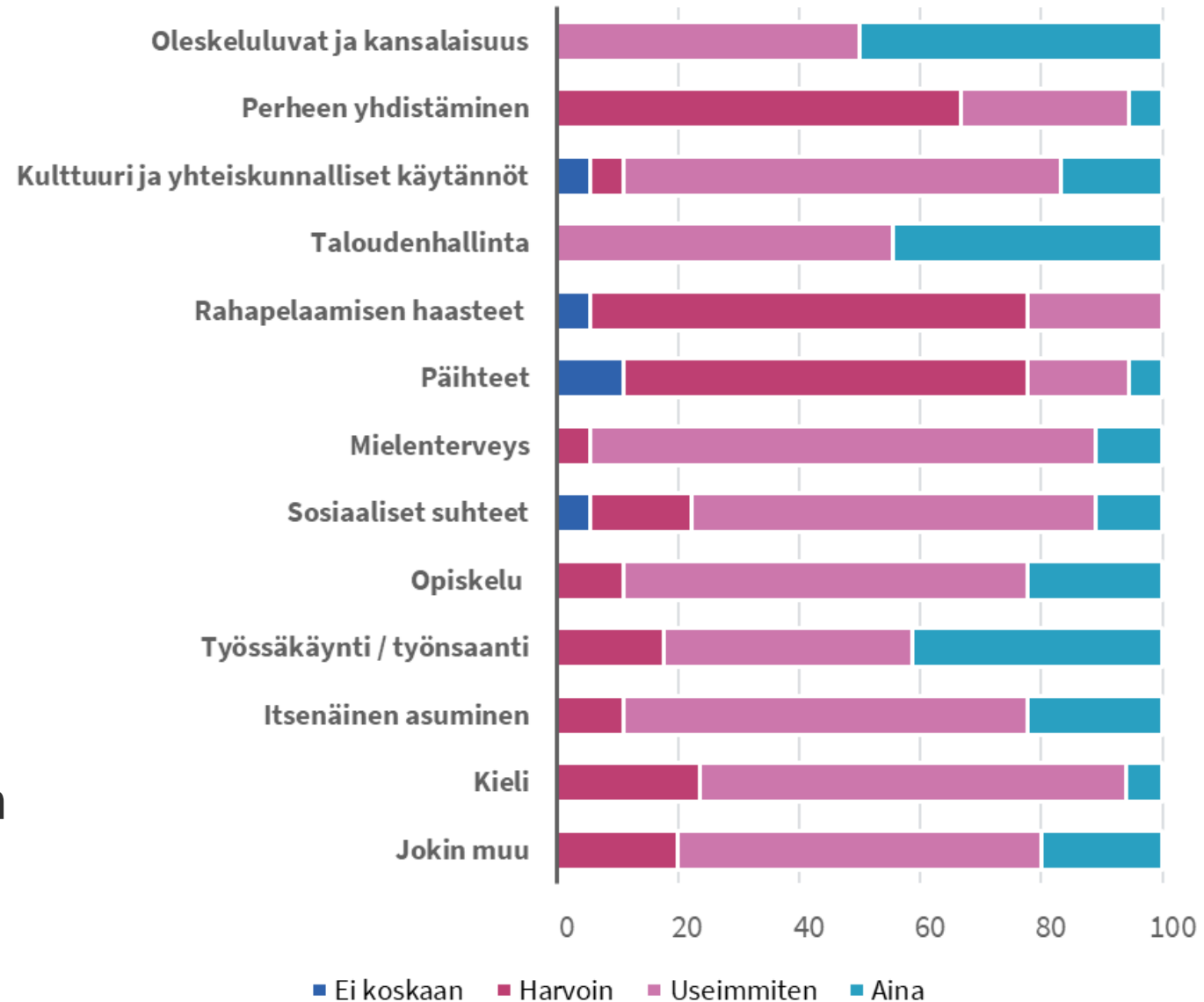
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

YEE –
lähellä nuoria -
valtakunnallisesti vaikuttava

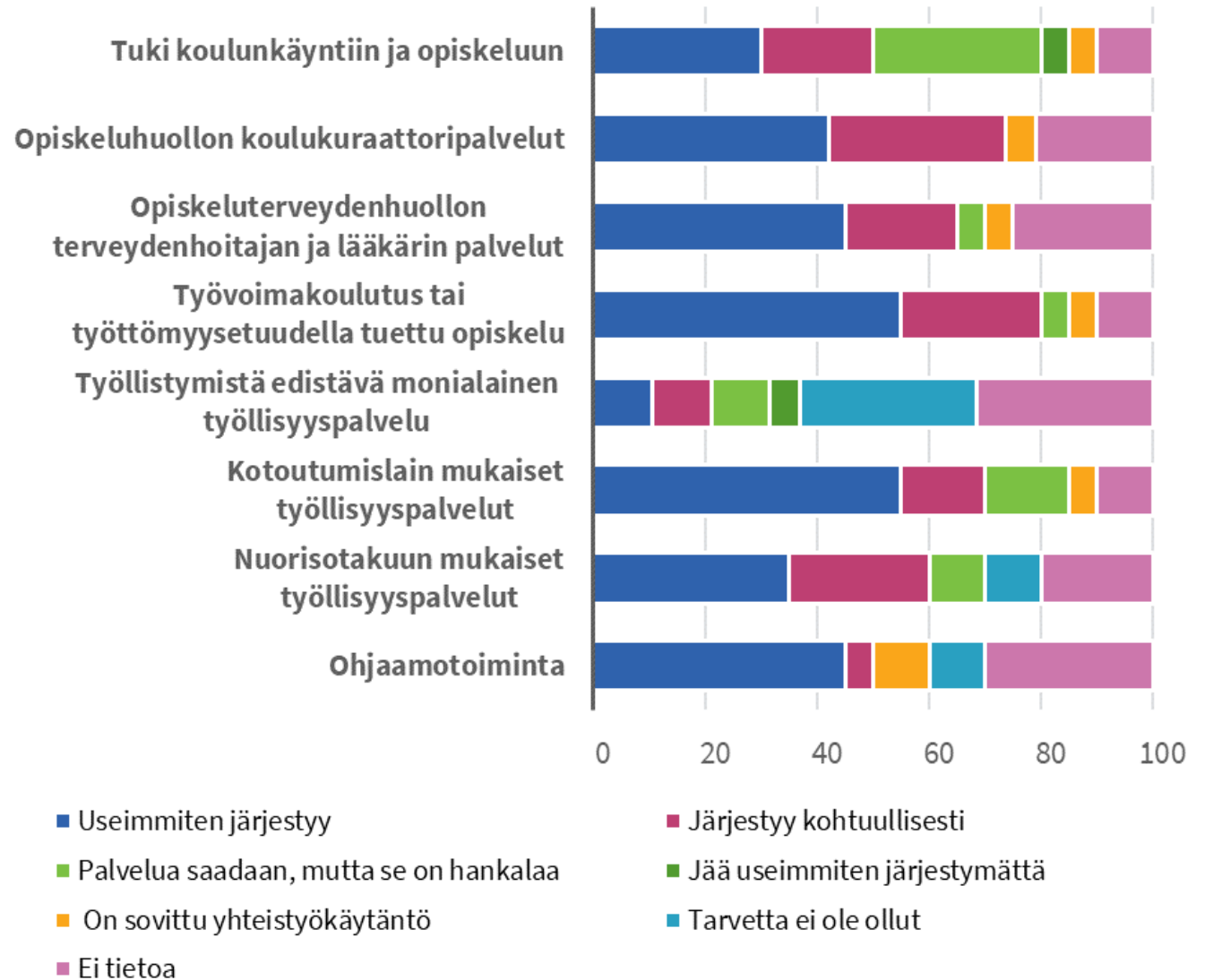
Kotoutumisen tukitoimien tarve ja toteutuminen

- Kysymykseen, millaisiin tarpeisiin tai haasteisiin 18 – 25-vuotias 27 § mukaisissa tukitoimissa oleva nuori tarvitsee tukea ja apua, saatiin 18 vastausta.
- **Eniten nuoret tarvitsivat apua oleskeluluvan ja kansalaisuuden saantiin, talouden hallintaan sekä opiskelu- ja työelämäasioihin.**
- Muina vastauksina vastaajat nostivat esiin mm. terveys- ja seksuaaliterveysasiat, terveystalveluih ohjaaminen, vapaa-ajan toiminnot, viranomaisasiointi, hakemukset, yrityksen perustaminen ja rikosasiat.

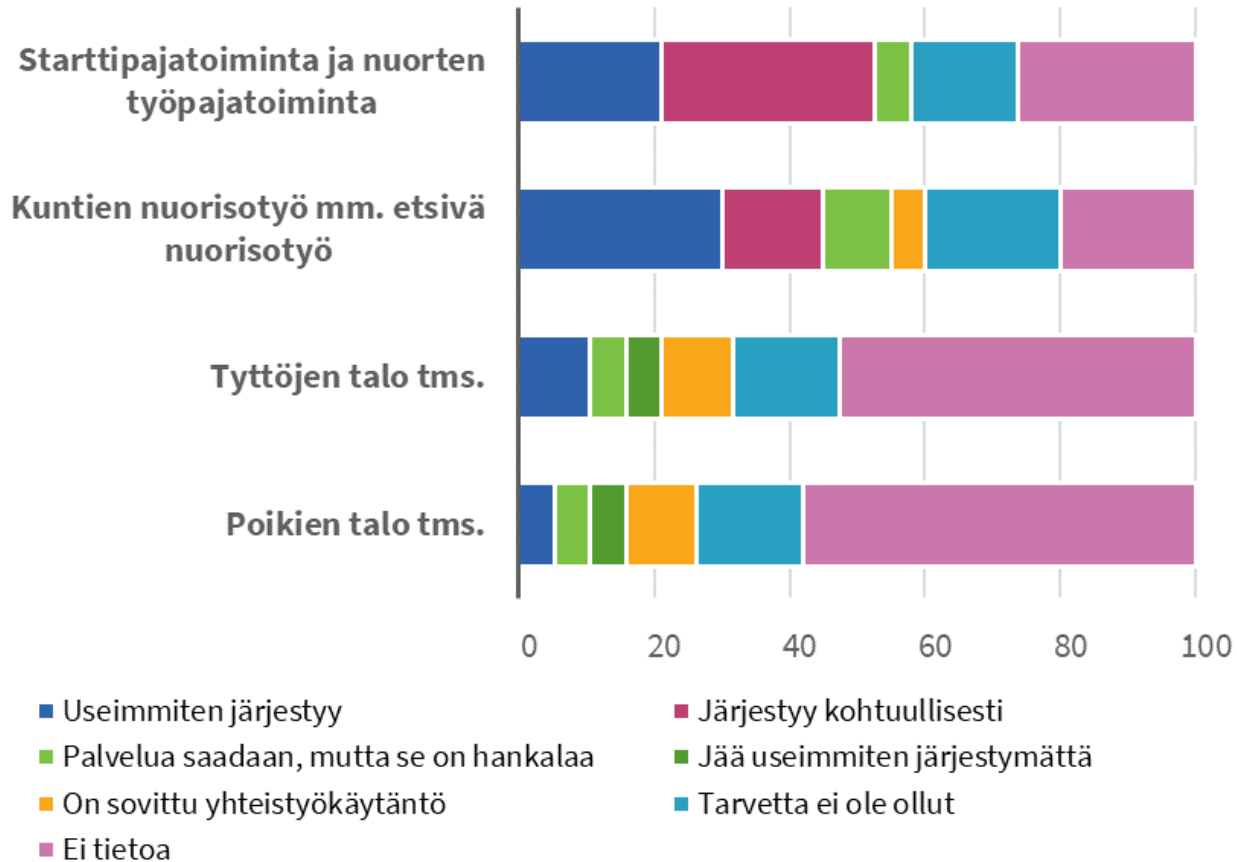

Ilman huoltajaa tulleiden opintojen tuki ja työllisyyspalvelut

- Opiskeluterveydenhuollon ja opiskeluhuollon palveluita oli useimmiten tai kohtuullisesti tarjolla, mutta tuen saamisen koulunkäyntiin arvioi haastavaksi lähes kolmannes.
- Lähes kolmannes ilmoitti, ettei tietoa Ohjaamoiden tuesta ollut.
- TYP-palveluiden saanti oli kaikista työllisyyteen liittyvistä palveluista heikointa, tarvetta ei ollut ollut tai palvelusta ei ollut tietoa.

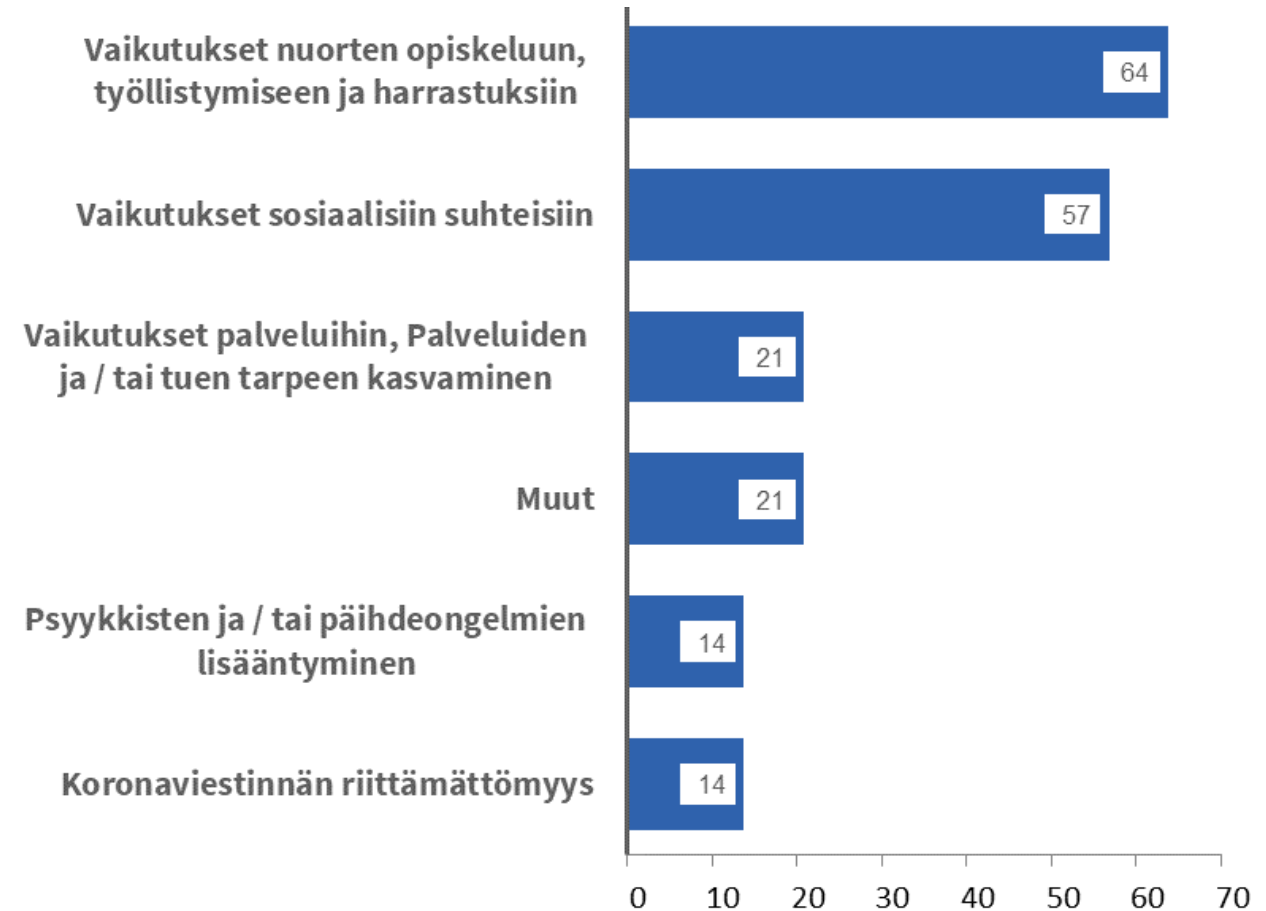
Ilman huoltajaa tulleet: nuorisotyö, työpajatoiminta ja tyttöjen / poikien talo

- Noin puolet alueista arvioi startti- ja työpajatoimintaa sekä etsivää nuorisotyötä olevan saatavissa useimmiten tai kohtuullisesti.
- Kuntien nuorisotyölle ei ollut ollut tarvetta tai tuen saamisesta ei ollut tietoa vajaalla puolella vastaajista.

Korona ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä saapuneet nuoret

- Vastaajista runsaasti yli puolet kertoi vaikutuksista nuorten opiskeluun, työllistymiseen ja harrastuksiin. Etäopiskelun arvioitiin vaikeuttaneen nuorten opiskelua.
- Tulevaisuudessa (3-5 vuoden kuluttua) koronan arvioitiin vaikuttavan nuorten opiskeluun, työllistymiseen ja harrastuksiin. Nuorten työmarkkinoille siirtymisen arvioitiin vaikeutuvan ja opintojen arvioitiin viivästyvän.

Lakipohja:
PL,
KL, LSL,
SHL

**Nuorella
on**

Turvalli
nen koti

Turvallinen,
luotettava
aikuinen

Toimeen
-tulo

Opiskelu
tai
työpaikka

Mielekäs
arki,
harrastukset

Ystäviä ja
läheisiä

Sijaishuolto
/avohuolto

Toimeentulon, asumisen ja arjen tuki sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen

Perheryh-
mäkoti

Sujuvat
siirtymät

**Aikuistumisen
tuki**

Lastensuojelun jälkihuolto -18-25-vuotiaille

Kotoutumisen tukitoimet 18 - 25-vuotiaille

Sujuvat
siirtymät

Muu asuin-
paikka

Palveluiden ja tuen yhteensovittaminen

Palveluiden välinen yhteistyö ja yhteistyötuotanto

**Perhe,
läheiset**

Sosiaali- ja
terveys-
palvelut,
kuntoutus

Taloudellinen
tuki ja
taloustaidot

Työn ja
opiskelun
tuki

Hyvinvointi-,
nuoriso-,
kulttuuri- ja
liikuntapalvelut

Kansalais-
toiminta,
vertaistyö

Vanhem-
muuden
tuki

Muut
yhteistyön
pinnat

Nuoria, tukea ja palveluita koskeva tietopohja, sen seuranta, arviointi. Työn ja palveluiden organisointi ja resursointi, palvelukokonaisuuksien ja polkujen hallinto. Ammattilaisten osaamisen varmistaminen

Lakipohja: Substanssilait, ohjeet, suositukset, hyvät käytännöt ja mallit

Kiitos!

THL:

- Tanja Hirschovits-Gerz, projektipäällikkö, [tanja.hirschovits-gerz\(at\)thl.fi](mailto:tanja.hirschovits-gerz@thl.fi)
- Niina Weckroth, projektikoordinaattori, [niina.weckroth\(at\)thl.fi](mailto:niina.weckroth@thl.fi)
- Yhteystiedot www.thl.fi/yee

Diakonissa-
laitos

Kuvituskuva Julia Varala

